

Katarzyna Kolendo-Korczak

historyk sztuki
Instytut Sztuki PAN, Warszawa

art historian
Institute of Art, Polish Academy of Sciences, Warsaw

Agnieszka Trzos

konservator dzieł sztuki
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach

fine art conservator
Academy of Fine Arts, Katowice

Cynowe sarkofagi Zygmunta Augusta i Anny Jagiellonki. Konserwacja i restauracja, historia, wymowa ideowa

Tin sarcophagi of Sigismund Augustus and Anna Jagiellon. Conservation and restoration, history, ideological meaning

Abstrakt

Znajdujące się w kryptach katedry na Wawelu metalowe sarkofagi królewskie to nie tylko wysokiej klasy dzieła sztuki o interesującym programie ideowym, ale także zabytki o ogromnej wartości historycznej. Prowadzony od 2015 r. program konserwacji i restauracji monarchicznych trumien jest okazją do ponownych studiów nad tymi obiektami. Artykuł prezentuje przeprowadzone w 2016 r. prace konserwatorskie i restauracyjne przy cynowych sarkofagach Zygmunta Augusta i Anny Jagiellonki, koncentrując się na dokonanych podczas tych zabiegów rekonstrukcjach oraz zastosowanych przez konserwatorów nowatorskich, autorskich rozwiązaniach konstrukcyjnych. Przedstawiono również historię obu zabytków, dokonywane przez lata przekształcenia i naprawy. Prezentacji badań towarzyszy próba uzupełnienia, m.in. o program heraldyczny, odczytanego przez Barbarę Tuchołkę-Włodarską programu ikonograficznego sarkofagu Zygmunta Augusta oraz przedstawienie po raz pierwszy treści ideowych sarkofagu Anny Jagiellonki.

Słowa kluczowe: sarkofagi cynowe, konserwacja i restauracja, Groby Królewskie na Wawelu, Gdańsk, Zygmunt II August, Anna Jagiellonka, sztuka sepulkralna, program ideowy i heraldyczny

Abstract

The metal royal sarcophagi located in the Wawel Cathedral crypts are not only high-class works of art with an interesting ideological program, but also monuments of great historical value. Program of conservation and restoration of the royal coffins, initiated in 2015, is an opportunity to re-examine these objects. The article presents conservation and restoration works carried out in 2016 at the tin sarcophagi of Sigismund Augustus and Anna Jagiellon, focusing on the reconstructions performed during these works and the innovative, original construction solutions applied by conservators. It also discusses the history of both monuments, their transformation and repairs made over the years. The research presentation is accompanied by an attempt to supplement the iconographic program of Sigismund Augustus' sarcophagus, deciphered by Barbara Tuchołka-Włodarska, with *inter alia*, a heraldic program, and the first-ever explanation of ideological content of Anna Jagiellon's sarcophagus.

Keywords: tin sarcophagi, conservation and restoration, Wawel Royal Tombs, Gdańsk, Sigismund II Augustus, Anna Jagiellon, sepulchral art, ideological and heraldic program

Katarzyna Kolendo-Korczak, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, doktor historii sztuki i adiunkt w Instytucie Sztuki PAN. Członek redakcji *Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce*. Uczestniczka prac inwentaryzacyjnych i badawczych nad sztuką sakralną ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Zajmuje się związkami między sztukami plastycznymi a literaturą i tradycją antyku grecko-rzymskiego, a także kreowaniem wizerunku przez sztukę. Podczas prac inwentaryzacyjnych szczególnie interesuje się opracowaniem obiektów rzemiosła artystycznego – złotnictwa i tkanin. Od 2017 r. zaangażowana w program konserwacji i restauracji sarkofagów z Grobów Królewskich na Wawelu. Autorka książki *Praecepta politica w toruńskim ratuszu. Niezachowany cykl malowideł z Sali Rady z 1603 roku i jego europejski kontekst* (2014) oraz współautorka tomów *Katalogu Zabytków*.

Agnieszka Trzos, absolwentka Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, magister sztuki. Wykładowca Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Interesuje się sztuką sepulkralną. Od 11 lat prowadzi prace konserwatorskie przy zespołach sarkofagów książęcych w Pszczynie, od 2014 r. – królewskich na Wawelu. W 2017 r. konserwowała zespół sarkofagów metalowych i drewnianych biskupów łuckich w Janowie Podlaskim, a także książąt z rodu Hochberg w Świebodzicach. Łącznie restaurowała 35 sarkofagów.

Katarzyna Kolendo-Korczak, graduate of the University of Warsaw, doctor of art history, assistant professor (adjunct) at the Institute of Art of the Polish Academy of Sciences. Member of the editorial team of *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce* [Catalogue of Art Monuments in Poland] series. Engaged in inventory and research works on the sacred art in the eastern territories of the former Polish-Lithuanian Commonwealth. Her academic interest include the relationship between visual arts and the literature and tradition of Greco-Roman antiquity, as well as creating an image through art. During the inventory work, she is particularly interested in studying the artistic craft objects – goldsmith and fabrics. Since 2017, she has been involved in the program for conservation and restoration of sarcophagi in the Royal Tombs at Wawel. Author of *Praecepta politica w toruńskim ratuszu. Niezachowany cykl malowideł z Sali Rady z 1603 roku i jego europejski kontekst* (2014) and co-author of several volumes of the *Katalog Zabytków*.

Agnieszka Trzos, graduate of the Faculty of Conservation and Restoration of Works of Art at the Academy of Fine Arts in Cracow, Master of Arts. Teacher at the Academy of Fine Arts in Katowice. She is interested in sepulchral art. For 11 years, she has conducted conservation works on the ducal sarcophagi in Pszczyna, and since 2014 – at the royal sarcophagi at Wawel. In 2017, she conserved a group of metal and wooden sarcophagi of the Łuck bishops in Janów Podlaski, as well as those of Hochberg dukes in Świebodzice. In total, she renovated 35 sarcophagi.